

Kroppedal Museum Årsberetning 2021

Forsidebillede

Den 7. september 2021 indviede Kroppedal Museum en ny formidlingsplatform midt i Taastrupgård. Historieværkstedet skal være Vestegnens nye historiske oplevelses- og læringssted med undervisningstilbud og arrangementer til børnefamilier.

(Foto: Kirsten Egholk)

KROPPEDAL MUSEUM

Kroppedal Museum
Kroppedals Alle 3
2630 Taastrup
Tlf. 43 30 30 00
CVR 26 58 90 02

Indledning	4
Museets besøgstal 2021	6
Udstillinger	7
Særudstilling om Satan-mønter	7
Særudstilling om udgravningen ved Alpegård	7
Historieværkstedet	8
Skoletjenesten	9
Årets arrangementer og formidling	10
Astronomi	12
Arkæologiske udgravninger	14
Udgravning ved Alpegård: hulveje, kogestensgruber og en grav	17
Udgravning ved Helgeshøj: palisadeanlæg, langhuse og en brønd	18
Lille ting, stor afstand: en miniaturekam fra Vridsløsemagle, og fra den baltiske østkyst	20
Nyere Tid	22
Museumslovens kapitel 8	23
Kapitel 8 opgaver – Arkæologi	23
Kapitel 8 opgaver – Nyere Tid	23
Tilsynet med de fredede fortidsminder – i tilfælde af krig	24
Detektorfund og danefæ	25
Konservering, bevaring og naturvidenskab	25
Registrering og databaser	27
Arkiverne 2021	28
Blaakildegaard med lokalhistorisk arkiv	28
Toftekærgård i Albertslund	29
Herlev Kommunes Lokalarkiv	30
Ishøj Lokalhistoriske Arkiv	31
Forskning og publikationer	32
Personale og bestyrelse	33

Indledning

2021 var endnu et lidt specielt år – ikke mindst pga. coronaen. Det betyder imidlertid ikke, at Kroppedal Museum stod stille. Der er blevet arbejdet over en bred front med at opfylde alle museets mange forpligtigelser, og der er lagt nye strategier for, hvor Kroppedal Museum i de kommende år skal bevæge sig hen. Der er endnu meget arbejde at gøre, før museet bliver til den folkelige forankrede kulturinstitution som vi ønsker, det skal være. Men vi kommer med hurtige skridt i den rigtige retning.

Bestyrelsen for Kroppedal Museum vælges hvert fjerde år, og følger valgperioderne for kommunalvalgene. Derfor fik Kroppedal Museum i slutningen af året en ny bestyrelse som tiltrådte 1. januar 2022. Det skal lyde en stor tak for indsatsen til de afgående medlemmer, og et varmt velkommen til de nye bestyrelsesmedlemmer. Der ligger mange store og spændende opgaver i den nye valgperiode, som vi glæder os til at samarbejde om.

I forbindelse med Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsrapport fra 2019, blev museet pålagt at revidere sine vedtægter, så de levede op til styrelsens krav. Derfor har bestyrelsen og museets ledelse skrevet nye vedtægter for Kroppedal Museum. Det betød bl.a. en ændring i bestyrelsessammensætningen, så bestyrelsen nu har mulighed for at være selvsupplerende, hvis der er kompetencer den ønsker at inddrage. I forbindelse med vedtægtsændringerne omdannede bestyrelsen også repræsentantskabet til en venneforening. Det skete med et ønske om endnu mere lokal forankring og medejerskab til områdets borgere. Der er masser af frivillige borgere med mange ressourcer, der ønsker at hjælpe museet. Den nye forening havde stiftende generalforsamling d. 28. oktober, og kom til at hedde Kroppedal Museumsforening. De skal være med til at organisere det frivillige arbejde på Kroppedal Museum, til gensidig glæde for museet og de frivillige.

I løbet af foråret 2021 slap coronaepidemien så småt sit greb i Danmark, og museerne fik derfor igen lov til at åbne for gæster, hvis de kunne vise coronapas og bar mundbind. Den 21. april kunne vi derfor slå dørene op for gæster. Museet åbnede med en særudstilling om to Satan-mønter, som var blevet fundet i Veksø kirke i forbindelse med en restaurering i 2020. Coronarestriktionerne lagde en dæmper på besøgstallet, og det var som om at danskerne lige skulle lære at benytte kulturtilbuddene igen. En tendens som vi også har hørt fra vores museumskollegaer på andre museer. Coronaen betød en del aflysninger for museets skoletjeneste og flere arrangementer blev ligeledes aflyst eller udsat. Alt det til trods havde Kroppedal Museum dog en dejlig sommer med besøgende i udstillingen. I efteråret steg de nationale smittetal igen, og de danske kulturinstitutioner blev endnu en gang påbudt at lukke den 19. december. Alt i alt har coronaepidemien betydet en markant tilbagegang for besøgstallet på Kroppedal Museum i 2021.

På museet blev der i 2021 nedsat et formidlingsudvalg. Museets ledelse ønskede et bedre og mere sammenhængende overblik over de mange arrangementer, undervisningstilbud, byvandring og meget andet, som museet hvert år laver. Det er vigtigt for at vi kan koordinere museets formidlingsressourcer. Listen taler sit tydelige sprog. På Kroppedal Museum er vi rigtig gode til at lave mange kvalitetstilbud til både frie gæster og skoleelever, men der er ikke nok gæster, der benytter sig af disse tilbud. Det skal vi selvsagt gøre noget ved. Derfor er et andet hovedformål med formidlingsudvalget at sikre en bedre pressedækning, så resten af verden også hører om vores gode tilbud. I løbet af 2021 har vi derfor haft et øget fokus på at få gode pressemeddelelser og en aktiv profil på museets sociale medier. Det skal ses som et led i en strategi, hvor vi i fremtiden vil have endnu mere fokus på at få flere gæster til at besøge museet i Vestskoven.

Årets største formidlingsprojekt var etableringen af Historieværkstedet i Taastrupgaard. Oprindeligt var Historieværkstedet tænkt som et undervisningstilbud til Høje Taastrup kommunes skoler. Men som projektet skred frem, steg ambitionerne. Det lykkedes derfor at få den sociale helhedsplan i Taastrupgaard til at stille et flot lokale til rådighed, hvor museets ansatte opbyggede et udstillingsrum, der i løbet af 2021 var offentligt tilgængeligt for alle. Det blev en flot udstilling og en lige så flot og festlig åbning. Tak til alle, der deltog. Historieværkstedet var tænkt som et pop-up tilbud/udstilling, der kun skulle eksistere i 5 måneder, men vi er indtil videre blevet enige med helhedsplanen om at forlænge værkstedet.

I 2021 blev museets arkæologer færdige med den meget store udgravning ved Alpegård i Smørum. Udgravningen var en af de største i museets historie, og har kastet en masse ny viden om områdets ældste historie af sig. Et utal af oldtidshuse, kogestensgrubber og affaldshuller, fortæller om stor aktivitet i området. En håndfuld hulveje viste, at området omkring Alpegåden også tidligere har været et trafikalt knudepunkt. Museets arkæologer er endnu ikke færdige med at analysere/bearbejde alle de data som er fremkommet ved udgravningen, og der skrives fortsat på udgravningsrapporten.

Alt i alt var 2021 et omstillingsår. Nye vedtægter, ny bestyrelse, nye strategier for alle museets områder, samt oprettelse af en ny museumsforening. Det bliver meget spændende at se, hvor disse forandringer bærer museet hen. Jeg er sikker på, at det bliver et godt sted.

Mads Thernøe, Museumschef

Den 21. april 2021 markerede Kroppedal Museum genåbningen af museet efter næsten 5 måneders nedlukning med en lille særudstilling "De Satans Mønter" (Foto: Lars Occhionero)

50 studerende fra Københavns Universitet får introduktion til udstillingen "Hver dag er en kamp" af Museumschef Mads Thernøe. (Foto: Kirsten Egholm)

Museets besøgstal 2020

Museumsinspektør Lars Occhionero viser studerende rundt i museets Ole Rømer udstilling. (Foto: Kirsten Egholk)

Udstillinger	2020	2021
Kroppedal Museum	3.101	1.515
Cafégæster	792	679
Blaakildegård	203	518
Bredekærgård/Fyrsten	165	25
Vandtårnet	230	437
I alt	4.491	3.174

Arkiver	2020	2021
Høje-Taastrup	449	738
Albertslund	391	372
Herlev	330	264
Ishøj	455	767
I alt	1.625	2.141

Skoletjenester	2020	2021
Kroppedal Museum	981	1.302
Miniplanetarium	0	0
I alt	981	1.302

Udstillinger

Den 21. april 2021 markerede Kroppedal Museum genåbningen af museet efter næsten 5 måneders nedlukning med en lille særudstilling "De Satans Mønter" (Foto: Inge Vest-Andersen)

Særudstilling om Satan-mønter

Onsdag den 21. april åbnede Kroppedal Museum en lille særudstilling "De Satans Mønter".

Udstillingen var baseret på fund af to såkaldte satanmønter fundet i Veksø Kirke ved et restaureringsarbejde. Udstillingen indeholdt også arkæologiske fund samt en skrivemaskine, der har tilhørt kunstneren Knud Langkow, der i 1970'erne startede et provokationsprojekt med til at lægge sataniske mønter i danske kirker og kulturinstitutioner.

Mønterne er placeret af folk, der vil drille kirken og kristendommen. Ved at lægge mønterne i kirken viser de, at den kristne tro ikke behøver at blive taget alvorligt. Djævelen er nemlig de kristnes værste skræk.

Mønterne symboliserer noget gammelt og noget moderne. Det gamle er de sataniske billeder og ord, der henviser til en tid, hvor folk troede på djævelen. Det moderne er viljen til at stille spørgsmål ved kristendommen, der har præget Danmark i 1000 år.

I forbindelse med udstillingen modtog museet selv en række breve med sataniske budskaber og genstande, som vakte omfattende medieopmærksomhed. I den forbindelse var museumsinspektør Anders Dalsager i TV2 Lorry og TV2-nyhederne og fortælle om udstillingen og brevene.

Udstillingen blev udviklet i et samarbejde mellem museets Nyere Tids-enhed og arkæologiske afdeling.

Særudstilling om udgravningen ved Alpegård

Fredag den 10. december slog Kroppedal Museum dørene op for en lille særudstilling i museets butik af en 1600 år gammel grav fundet nær Kong Svends Høj i Smørum. Graven stammer fra sidste del af romersk jernalder, den sidste del af 300-tallet. I graven lå et velbevaret kvindeskelet. Henover sommeren 2021 havde museets konservator travlt med at konservere gravgaverne, som i december var klar til at blive udstillet. Gravgaverne bestod blandt andet af fem fibler (dragtspænder), flere perlekæder, en bronzekæde, en kam, to lerkar og et madoffer – formodentligt har det været en steg.

Fra den 10. december 2021 viste Kroppedal Museum en lille særudstilling med arkæologiske fund fra udgravningen ved Alpegård. (Foto: Kirsten Egholk)

Historieværkstedet

Den 7. september klippede Høje Taastrups borgmester Michael Ziegler båndet ved indvielsen af museets nye Historieværksted i Taastrupgaard, der frem til slutningen af 2022 bliver platform for museets Nyere Tids-formidling. Det lokale Taastrupband "Motherly Love" genopstod på dagen og spillede for de mange fremmødte borgere og samarbejdspartnere. Historieværkstedet er Vestegnens nye historiske oplevelses- og læringssted. Publikum kommer tæt på Vestegnens fortid gennem en interaktiv udstilling om fire unges liv på egnen i hhv. 1680'erne, 1920'erne, 1960'erne og 2020'erne. Målgrupperne er især skolegrupper og børnefamilier, som kan se en udstilling om fire konkrete unge, der har levet på Vestegnen i de sidste 400 år. Publikum kan se film om Vestegnens historie, røre historiske genstande og prøve kræfter med arbejdsopgaver og arbejde fra de historiske perioder. Historieværkstedet er blevet til i et tværfagligt samarbejde mellem museets nyere tids enhed, skoletjenesten og AKB Taastrupgaard, der har stillet lokaler til rådighed i det almene boligområde. I løbet af foråret og sommeren blev der både indsamlet genstande og interviews fra før og nu og udviklet undervisningsforløb.

Åbningen af Historieværkstedet blev dækket af både lokalavis og kulturmedier, ligesom TV2 Lorry lavede et indslag om udstillingen. Takket være Slots- og Kulturstyrelsens corona-puljemidler var Historieværkstedet åbent for besøgende i 14 dage i september. Tre unge skoleelever blev ansat i lompepengejob og assisterede herefter en af museets inspektører med at holde Historieværkstedet åbent for besøgende den første og sidste søndag i hver måned samt i efterårsferien.

Historieværkstedet i Taastrupgaard var et af museets største tiltag i 2021. Her ses værkstedets logo med illustrationer af de fire unge, der fortæller om: Karen, der var ung i 1600-tallet, Harald, der var ung i 1920'erne, Bjarne, der var ung i 1960'erne og Sara, der er ung i Høje Taastrup i dag.

Sidste hånd lægges på Historieværkstedet inden indvielsen. (Foto: Kirsten Egholk)

Historieværkstedet i Taastrupgaard tegner bl.a. et portræt af Sara, der er ung i Høje Taastrup i dag. Her ses Sara sammen med Det Kriminalpræventive Råd i forbindelse med en rundvisning i Historieværkstedet. (Foto: Kirsten Egholk)

Skoletjenesten

I skoletjenesten har det heldigvis været muligt at komme ud på skolerne, når museet har været nedlukket på grund af corona, så skoleforløbene har kunnet køre nogenlunde. Elever fra Borgerskolen har haft vikingeforløb i skolehaven, hvor der blev fortalt om de nordiske guder, hvad man i vikingetiden har brugt guderne til, og til slut blev der ofret øl til et af skolehavens træer. I forløbet "Få jord under neglene", har eleverne gennemgået jord fra en udgravning, mens de har hørt om perioden for fundene på udgravningen og arkæologens arbejde.

Ishøj Kulturpakke og Jernalderdage på Strandgårdskolen

Kulturpakken i Ishøj har igen i år været anderledes grundet corona, så forløbene "Livet i den romerske jernalder" der foregår på Bredekærgård i udstillingen "Fyrsten fra Ishøj", blev holdt udenfor og elever og lærer gik alene ind i udstillingen med en grundig lærervejledning. Som afslutning skulle eleverne prøve at gå med metaldetektor, indkøbt af Bredekærgård. Udgangspunktet var en god dialog om, hvor og hvordan man må gå med detektor, og hvad man gør, hvis man finder noget. Det var et stort hit, og eleverne fandt en masse (hestesko, teltplok, søm) udover det, der var placeret af museet i området bag ved Bredekærgård.

Også i år holdt Strandgårdskolen "Jernalderdage", hvor der blev fanget krebs, lavet mad over bål og øvet kamptræning.

Kulturtrappen i Albertslund

Kulturtrappen i Albertslund var planlagt til at skulle starte i efteråret 2021, men blev rykket til efter nytår 2022. Forløbet er for 8. klasser og foregår på den Lokalhistoriske samling i Albertslund, Toftekærgård. Eleverne møder Toftekærgårds arkivar, der fortæller lidt om Albertslunds historie og hvad man kan bruge en lokalhistorisk samling til. Derefter bliver eleverne delt op i grupper og sendt ud på planlagte ruter, hvor de selv skal undersøge lokalhistorien, og finde den historie de selv synes er mest interessant. Den historie skal de senere fortælle for deres klassekammerater.

Historieværkstedet

I museet nye Historieværksted i Taastrupgaard har der også været skoleklasser. Skoleforløbet var fordelt over to dage og efter en rundvisning i udstillingen, skulle eleverne lave deres egen udstilling med værkstedets røregenstande. I værkstedet er der montre og plinter, som eleverne kunne opstille genstandene på. På anden dagen havde eleverne været hjemme i klassen og finde genstande fra deres eget liv, som de skulle lave en udstilling med. Dagen blev afsluttet med en fremlæggelse og fernisering med saft og kage.

Af bookinger udenfor skoletjenesten har der blandt andet været spejdere i vikingeudstillingen, gymnasieklasse i Historieværkstedet, gymnasieklasse på byvandring i Albertslund og online rundvisning i samarbejde med Høje-Taastrup Bibliotekerne.

Elever fra Ishøj går med metaldetektor ved Bredekærgård. (Fotos: Julie Ring)

Årets arrangementer og formidling

I sommerferien kunne man låne snitteknive og få udleveret en hasselgren, til at lave små mus med. (Foto: Julie Ring)

I løbet af 2021 har Kroppedal Museum holdt omkring 30 arrangementer for både børnefamilier og besøgende med interesse for astronomi, arkæologi eller nyere tids kulturhistorie.

Mens museet var nedlukket tilbød museet virtuelle rundvisninger i udstillingen "Hver dag er en kamp" og "Ole Rømer udstillingen" og oplevede stor interesse med over 100 deltagere til en rundvisning.

Temaerne for årets arrangementer har primært stået i naturens og stjernernes tegn og selvfølgelig det nyåbnede Historieværksted og dermed har der været arrangementer inden for museets tre faglige områder.

Vestskoven har dannet ramme om flere udendørs aktiviteter i løbet af året. Da museet også var lukket i skolernes vinterferie og mange børnefamilier tog en tur i skoven, udviklede museet gør-det-selv aktiviteter som "Solsystemet i Vestskoven". Der var bl.a. en virtuel model af solsystemet, hvor man gennem skoven kunne finde planeterne i både de rigtige afstande og størrelser, i målestok 1:8.120.000. I vinterferien kunne børnefamilier også bygge deres eget insekt af naturmaterialer fra skoven. I påskeferien var der en påskequiz med poster i skoven.

Den 10. juni var vi så heldige at være vidne til en delvis solformørkelse. I samarbejde med Albertslund Bibliotek, havde vi et fortovsastronomi arrangement, hvor vi inviterede borgere i Alberslund Centrum til at stoppe op og se Solen blive formørket med os. Vi havde taget forskelligt udstyr med så vi kunne se det hele trygt, både solformørkelsesbriller og vores H α -solteleskop. Dagen bød langt hen ad vejen på klart vejr, og vi fik mange forbipasserende til at stoppe op og se begivenheden.

Sommerferieaktiviteten i 2021 var "Træbingo i skoven" og "Snit en mus". Med en bunke laminerede ark med billeder af blade og hints om de forskellige træer i Vestskoven, kunne museets besøgende gå en tur og finde først bladet og derefter det tilhørende træ. På arkene kunne man også finde

informationer om træerne og hvad træerne har været brugt til igennem tiden.

Hjemme på museet kunne man få udleveret en snittekniv og en hasselgren, så man kunne snitte en lille mus. Naturligvis med god vejledning både om generelle snitteteknikker og hvordan man laver en mus.

I forbindelse med sommerferieaktiviteten blev der lavet en lille mini-udstilling, hvor publikum kunne se kopier af nogle af de redskaber, som er blevet brugt til bearbejdning af træ i vikingetiden. Redskaberne lånte museet af Vikingelandsbyen.

Sommeren bød også på et nyt tiltag med en udendørs musikalsk stjerneaften med koncert med Anna Scharling og Thea Wang, foredrag af museumsinspektør Lars Occhionero om stjernernes sang samt mulighed for at observere. Arrangementet blev vel modtaget, og det er ikke sidste gang vi forser os ud i det.

I samarbejde med Hedelands Veteranbane gennemførte museumsinspektør Lars Occhionero to ture med veteranantog i Hedeland om natten, hvor deltagerne fik mulighed for at observere stjernesudsværmene Perseiderne og Leoniderne. Turene var meget vel modtaget og velbesøgte, så museet vil planlægge flere ture i Hedeland.

Kroppedal Museum samarbejder også med Danmarks-historien i Vestskoven og deltog den 26. september i årsarrangementet med temaet "Veje på din vej – fra trampesti til landevej". Arrangementet var velbesøgt med mere end 100 deltagere.

I skolernes efterårsferie var der både gør-det-selv-ak-

Veje på din vej
- fra trampesti til landevej

Program

- 13.00 Velkomst
- 13.15 Optreden og sang af Albertslundskoret
- 13.30 Velkomst af Lars Occhionero om "Historie og arkæologi i Vestskoven"
- 14.00 Fælles sang under ledelse af museumsinspektør Lars Occhionero
- 14.30 Velkomsten fortsætter - og præsentation af Vikingelandsbyen med Klaus Mjølberg
- 15.00 Velkomsten fortsætter og oplæsning af "Historie og arkæologi i Vestskoven"
- 16.00 Fælles sang og fordrag

Søndag den 26. september 2021 kl. 13-16
Hedelands Veteranbane Ledet af St. 1029 Albertslund

DANMARKSHISTORIEN I VESTSKOVEN

TRÆBINGO - blade

KROPPEDAL MUSEUM

Besøgende kunne få udleveret ark med blade og træer til sommerferieaktivitetens træbingo.

tiviteter på Kroppedal Museum, hvor børnefamilier kunne brænde deres egen runestav og bage et æble over bål. Der var også åbent i museets nye pop-up udstilling Historieværkstedet fra mandag til fredag, hvor børnefamilier kunne gå på opdagelse i udstillingen og fremstille gammeldags legetøj. Den 31. oktober kunne børn lave deres egen uhyggelige Halloween-kludedukke og den 2. søndag i advent var der juleværksted med fremstilling af kludedukke-nisser.

Der blev afholdt tre stjerneaftner i samarbejde med Københavns Astronomiske Forening. Børne-stjerneaftnerne "Universet i børnehøjde" i skolernes vinterferie og efterårsferie måtte desværre aflyses, men vi håber at gennemføre disse igen i 2022. Til gengæld blev juletiden også dedikeret til stjernerne. Startskuddet til Videnskabsåret 2022 var bl.a. TV2's julekalender "Kometerne Jul." I den forbindelse arrangerede museet "Planeternes Jul" hvor børnefamilier kunne få viden om solsystemets planeter samt mulighed for selv at designe deres egen planet-julekugle.

Mini-udstilling med kopier af redskaber man har brugt til at bearbejde træ med i vikingetiden. (Foto: Julie Ring)

Astronomi

2021 har på mange måder været et travlt år for astronomien. Selv med diverse aflysninger har museumsinspektør Lars Occhionero både holdt mange klassiske og nye arrangementer. Der er indgået partnerskaber med flere organisationer og så er året også brugt på at forberede sig til 2022: et år hvor vi fejrer videnskaben generelt, og Tycho Brahes opdagelse af Stella Nova i særdeleshed.

Samarbejder

I 2021 indgik museet i samarbejde med forskellige astronomiske partnere.

I ESERO-regi (European Space Education Ressource Office; ESAs formidlingsorgan) deltog vi i forskellige planlægningsmøder til at skabe et mere strømlinet ESERO. I samarbejde med dem udbød museet to lærerkurser, hvoraf det ene blev afholdt som Webinar. "Stellarium – bring stjernehimlen i klasseværelset" blev taget godt imod, og det er ikke utænkeligt at vi vil gentage kurset, måske i fysisk form.

Året bød også på koordinering af 2022. Næste år er både udråbt til "International Year of Basic Science" af FN og i Danmark fejrer vi Niels Bohrs modtagelse af Nobelprisen ved at udråbe 2022 til Videnskabsår. Samtidig er det den 11. november 2022, lige præcist 450 år siden Tycho Brahe observerede en "ny stjerne" dukke op i stjernebilledet Cassiopeia, og forsvinde igen i løbet af få dage. Begivenheden gjorde ham til den astronom, vi kender i dag, og var med til at varsle et opgør med tidens verdensbillede med en uforanderlig, statisk stjernehimmel. Vi indgår derfor i samarbejde med flere kulturinstitutioner om at planlægge begge fejringene i 2022. Tovholderne på Videnskabsåret22 og Tycho 450

projekterne er hhv. Anja C. Andersen (NBI) og Bertil Dorch (SDU).

Det er meget sandsynligt, at den danske astronaut Andreas Mogensen skal tilbage til den Internationale Rumstation i løbet af få år. Til det formål er vi sammen med andre kulturinstitutioner gået sammen om at planlægge formidlingen af hans kommende tur, og det videnskabelige arbejde han kommer til at udføre. Projektet er ledt af Science Museerne i Århus, i samarbejde med Astra.

Endeligt er vores museumsinspektør Lars Occhionero med i bestyrelsen hos Ingeniørforeningen IDAs rumafdeling IDA Space. I den forbindelse var vi medarrangører på et webinar om James Webb teleskopet, og vil i 2022 være med til at lave mere rum-formidling til både IDA-medlemmer, og andre interesserede.

Planlægning af ny astronomisk udstilling

I 2021 har vi fortsat planlægningen af et formidlingsfagligt løft af den astronomiske udstilling. Vi vil lave en ny, moderne udstilling som fortæller hele astronomihistorien fra Tycho Brahe til i dag. Vi har arbejdet på konceptet og bl.a. fået lavet et prospekt til en videnskabelig legeplads som vil være en del af den astronomiske formidling. Vi vil i 2022 fokusere på at få sendt ansøgninger til fonde, som kunne tænkes at støtte vores projekt.

Indsamling og forskning

I 2021 har vi indsendt artiklen "A Breakthrough for Women? The implications of Julie Vinter Hansen becoming Denmark's first female astronomer and Europe's first female observato-

Guldmedalje udformet som en spiralgalakse, som blev givet til observatør Julie Marie Vinter Hansen i forbindelse med modtagelsen af Annie Jump Cannon prisen i 1940 (Foto: Lars Occhionero)

Foto af observatør Julie Marie Vinter Hansen, i sin embedsbolig i Københavns Observatorium. Bemærk hun bærer Annie Jump Cannon medaljen om halsen. Fotoet er en af de modtagne i forbindelse med indsamlingen.

Singer-songwriter Thea Wang, spiller og synger akkompagneret af to musikere, til vores musikalske stjerneaften "Det indre/ydre rum" den 25. august 2021. (Foto: Lars Occhionero)

ry manager (1890-1922)" til British Journal for the History of Science. Artiklen er p.t. ved at gennemgå fagfællebedømmelse.

I forbindelse med forskningen i Julie Vinters liv, har vi modtaget nogle af hendes genstande af professor Anja C. Andersen. Julie Vinters nulevende familie har doneret dem til professoren i håb om, at de kom et godt sted hen og blev bevaret. Der er tale om Julie Vinters karakterbog fra Zahles Gymnasium, diverse fotos samt den guldmedalje hun modtog under sit ophold i USA. Medaljen repræsenterer Annie Jump Cannon prisen: en pris givet til en kvinde som har udmærket sig på den amerikanske astronomiske scene. Julie Vinter var den tredje modtager af prisen, som stadig uddeles i dag af det Amerikanske Astronomiske Selskab. Medaljen afbilder en stiliseret spiralgalakse og kan bæres som broche eller vedhæng, noget vi kan se på billederne, at Julie Vinter har gjort.

Vi vil i 2022 prøve at opsøge flere astronomihistoriske klenodier, som fortjener at blive en del af den danske kulturskat.

Logo for Videnskabsår22. Projektet kombinerer en fejring af Niels Bohrs modtagelse af Nobelpris i 1922, opførelsen af Niels Bohr Instituttet i 1921 og er en del af fejringen af "International Year of Basic Science" som 2022 er blevet udråbt til.

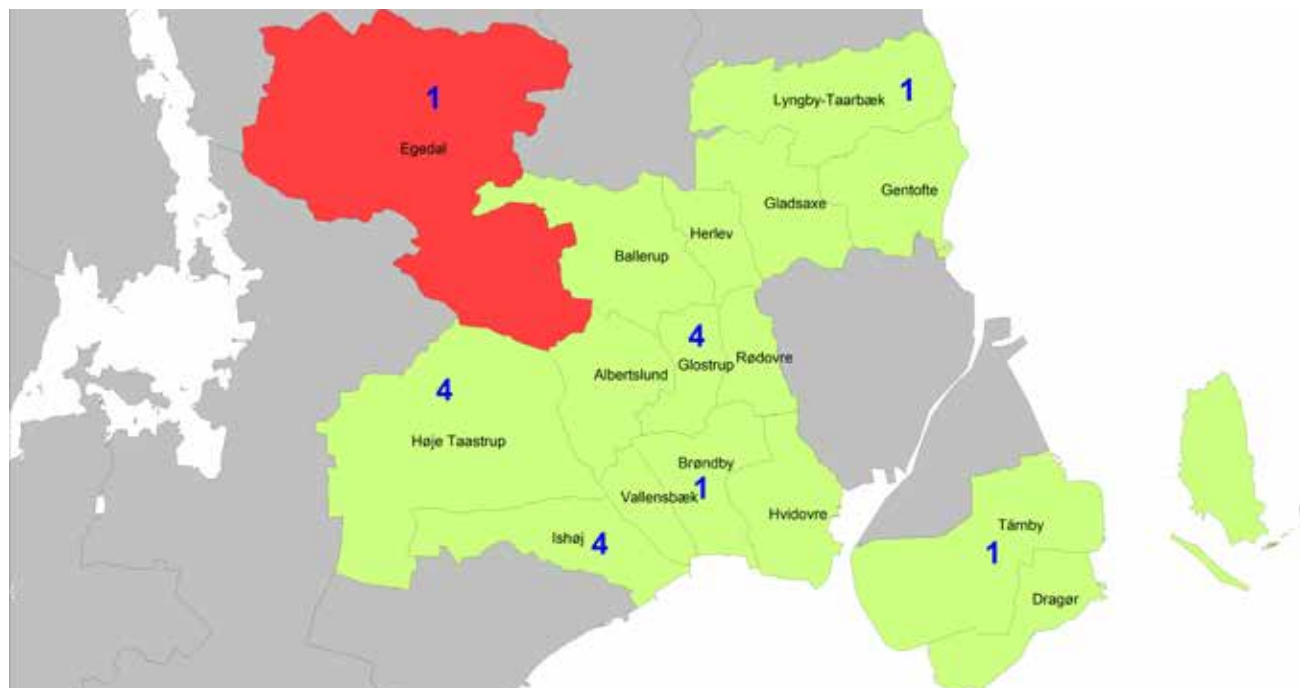

Singer-songwriter Anna Scharling spiller til vores stjerneaften, akkompagneret af en tværfløjte og en clarinet. (Foto: Lars Occhionero)

Logo for Tycho 450 projektet, hvor vi fejrer 450-året for Tycho Brahes opdagelse af "Den nye stjerne." Logoet består af billedet fra Tychos værk "De Nova Stella" hvor han viser hvor den nye stjerne er dukket op, ved stjernebilledet Cassiopeia.

Arkæologiske udgravninger

Oversigt udgravninger kommuner (Jonas Sigurdsson)

I årets løb foretog museets arkæologer fire egentlige, store udgravninger og 12 større forundersøgelser og overvågninger. Blandt dem kan følgende fremhæves:

Hjortholm Voldsted, Lyngby-Taarbæk Kommune.

Prøvegravning af 10.000 m².

Prøvegravning af forborgen til Hjortholm Voldsted. Det tyder på flere faser af byggeri på forborgen, bl.a. en bygning med en smedje. Borgen har formentlig modtaget en del afgifter i form af slaggefyldt jern-halvfabrikata, såkaldte jernkloder. To løsfundne munkesten med mørtel vidner om, at der har ligget en muret bygning, esse eller skorsten på forborgen. Derudover har der ligget en formodet bindingsværkbygning med fundament af teglsten, samt muligvis en fritstående mur eller østmuren i en bygning med gavle og vestmur af

anden byggemåde. En eller flere af bygningerne har været dækket af tagtegl.

Alpegård, Egedal Kommune.

Udgravning af 20.000 m².

Udgravningen blev afsluttet i 2021 efter flere års undersøgelser (se særskilt artikel side 17).

Sejlsbjerg, Høje-Taastrup Kommune.

Udgravning af to områder på 8.400 m².

De arkæologiske udgravninger i området for den nye bydel Nærheden blev afsluttet i 2021. Med årets udgravninger kan der gøres status over Nærhedens spændende fortid: En gravplads fra romersk jernalder, fire huse og flintgenstande fra bondestenalder og 11 treskibede langhuse fra jernalderen.

Helgeshøj-området 4, Høje-Taastrup Kommune.

Udgravning af 6.620 m².

Udgravning af et sjældent palisadeanlæg fra bondestenalder (se særskilt artikel side 15).

Ishøj Bygade, Ishøj Kommune.

Prøvegravning af 8.500 m².

Ishøj Landsby har rødder i Vikingetiden, og på den aktuelle prøvegravning viste spredte gruber og stolpehuller, at der havde været bebyggelse på arealet, men der var for sparsomme spor til at kunne foretage en egentlig undersøgelse.

To fragmenter af samme støbetang til musketkugler. Detektorfund fra Hjortholm Voldsted (Foto: Celine Vacher)

Prøvegravningen ved Tømmerup Haveby blev besværliggjort af vand. Her er en søgegrøft blevet fyldt med vand i løbet af kort tid. (Foto: Lotte Reedtz Sparrevohn)

Ragnesminde V, Brøndby Kommune.

Udgravning af 4.500 m².

Udgravningen fandt sted forud for Coop Danmarks udvidelse af et logistikcenter ved Ragnesminde i Brøndby. Udgravningen afslørede en indhegnet gård fra slutningen af bronzealder eller begyndelsen af ældre jernalder. Fund af et stort flækkesejl af flint og en økse af hjortetak vidner om dagligdagens gøremål i marken og skoven for tusinder af år siden.

Tømmerup Haveby 2, Tårnby Kommune.

Prøvegravning af 74.000 m².

Forud for byggemodning undersøgte et lavtliggende areal. Der var ingen fortidsminder på arealet og undersøgelsen kunne afsluttes efter kort tid. I området er der kendskab til mange bopladser fra ældre stenalder. Der fandtes dog ingen spor af stenalderbopladser på det aktuelle areal.

Ragnesminde. Hjortetakøkse fra yngre bronzealder. (Foto: Celine Vacher)

Ragnesminde. Flintsejl fra yngre bronzealder. (Foto: Jonas Sigurdsson)

Udgravning i gang. Der anvendes alt fra store gravemaskiner til murerskeer. (Foto: Susan Pallesen)

Kohuse, Ishøj Kommune.

Overvågning af anlægsarbejde.

Forud for nedgravning af ny vandledning fra Solhøj Fælled til Torslunde fulgte Kroppedal Museum anlægsarbejdet. Der blev erkendt spor efter et enkelt hus fra yngre romersk jernalder. I en grube lå et fragment af en drejekværn, der kan dateres til efter 3. årh. e. Kr. Desuden blev der fundet enkelte flintskrabere og flintafslag, der viser, at der har været aktiviteter i ældre eller yngre stenalder.

Brensæk 2, Høje-Taastrup Kommune.

Prøvegravning af 135.000 m².

I tre områder på et stort areal sydvest for Høje-Taastrup Station fandtes væsentlige fortidsminder, bl.a. sporene efter et stort, meget velbevaret hus fra den sidste del af bondestenalder. Huset har været mindst 31 meter langt og 6-7 meter bredt. En egentlig udgravning af de tre områder vil formentlig finde sted i 2022.

Pilehøj, Glostrup Kommune.

Prøvegravning af 12.000 m².

Ved en prøvegravning på Glostrup Nordre Kirkegård afdækkedes et enkelt stolpehul og en kogestensgrube fra oldtiden. Der var ikke grundlag for en egentlig udgravning.

Ejbygård - Lindevang, Glostrup Kommune.

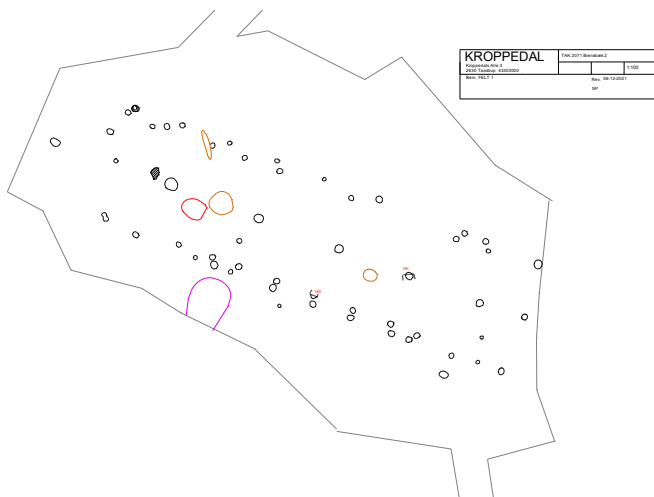
Prøvegravning af 10.000 m².

I forbindelse med et 1,5 km langt kabeltracé i Vestskoven nord for Skovsletten afdækkedes to koncentrationer af stolpehuller og to brønde fra en lille bosættelse fra førromersk jernalder. I et stolpehul lå dele af et stort lerkar med madrester på ydersiden.

Ejby Mosevej, Glostrup Kommune.

Prøvegravning af 25.000 m².

På en matrikel nær den gamle Ejby Landsby fremkom en tæt koncentration af bebyggelsesspor fra jernalder og middelalder, bl.a. brønde og mindst 8 langhuse. En egentlig udgravning vil formentlig finde sted i 2022.

Brensæk. Udprint af det velbevarede hus fra yngre stenalder. (Susan Pallesen)

Udgravning ved Alpegård: hulveje, kogestensgruber og en grav

Velbevaret kvindeskelet fra udgravningen ved Alpegård. (Foto: Mette W. Skjødt)

Perler som gravgaver. (Foto: Mette W. Skjødt)

I løbet af 2020 og 2021 udgravede Kroppedal Museum et stort område nord for Kong Svends Høj i Smørum. Stedet ligger på en bakketop mellem flere ådale, og området var i forvejen godt kendt af museets arkæologer fra tidligere udgravninger på nabomatriklerne. Udgravningen var en af de største udgravninger museet nogensinde har stået i spidsen for, 12 måneder i felten henover to år, et areal på otte hektar nord for den majestætiske gravhøj Kong Svends Høj, og ned ad en skråning mod åen Sørup Rende ved Kildedal Station. Udgravningen er finansieret af Egedal Kommune.

I alt fandt vi 68 treskibede huse og 14 andre bygninger, især fra yngre jernalder. 945 kogestensgruber, sandsynligvis fra yngre bronzealder og ældre jernalder, udgør en af de største undersøgte kogestensgrubekoncentrationer i dansk arkæologi.

Langt det meste af arbejdet lå i 2020 (ni måneder), men i 2021 brugte vi tre måneder på de sidste dele af udgravningen. Da vi var næsten færdige, dukkede en grav op.

Det er en jordfæstegrav med en fornem kvinde fra den sidste del af yngre romersk jernalder. Hun er lagt på siden, med overkroppen let drejet, påklædt og med hendes bedste smykker: fire fibler og en bronzekæde, og flere perlekæder af i alt over 250 perler af glas og rav. Foran kvinden lå en benkam og to lerkar, over hendes hoved et madoffer (en steg). Ganske usædvanligt ligger hun med hovedet mod syd.

Der er ikke bevaret andre grave omkring denne, men på bakketoppen er mulden meget tynd og mere overfladiske grave kan være bortpløjet. De kommende måneder får vi mere at vide om kvinden. Få dage efter udgravningen blev der udtaget prøver til DNA-analyser. Skelettet skal undersøges af eksperter fra Panum-instituttet, som kan sige mere præcist, hvor gammel kvinden var og om hun led af sygdomme.

Ud over graven fik vi i 2021 et bedre overblik over de ejendommelige hulveje på pladsen: vi ved, at nogle af disse er ældre end år 400 e.v.t., men andre giver fund fra nyere tid, blandt disse to 1700-talsknapper. Den store spredning i tid tyder på, at hulvejene er et produkt af landskabet, og måske især af, at der kun var et sted, det gav mening at krydse Sørup Rende. Gennem mindst 1300 år, sandsynligvis endnu længere, har folk fulgt de samme ruter gennem det stærkt kuperede landskab. Det er måske også derfor, de mange kogestensgruber ligger lige her: området var et oplagt mødested, fordi det lå ved hovedvejen.

Allerede i 2021 har efterbehandlingen af fundene givet flere resultater: vi har støbeforme fra yngre bronzealder cirka periode V (900-700 f.v.t) og, meget overraskende, en håndtagsblok fra flinthugning fra mesolitikum, cirka 8.800 til 3.800 f.v.t. – et af de ældste fund fra Kroppedals område.

Udgravning ved Helgeshøj: palisadeanlæg, langhuse og en brønd

Udgravning af brønd. (Foto: Daniel Teilmann Olesen)

Opmåling af udgravningen foretages med højpræcisions GPS-udstyr af museets arkæologer. (Foto: Lotte Reedtz Sparrevohn)

Vest for gravhøjen Helgeshøj ved Helgeshøj Allé i Taastrup er der gennem årene foretaget flere udgravninger af et sjældent palisadeanlæg fra bondestenalder. Kulstof 14-dateringer af palisaden viser, at den er fra tiden omkring 2900-2600 f. Kr., som er midt i bondestenalderen.

Ved udgravningerne i 2021 fandt arkæologerne palisadens sydlige afgrænsning. En udtørret sø, syd for palisaden viser, at området var beboet allerede flere århundreder før palisadeanlægget blev opført, for i bunden af søen lå mange kasserede flinteredskaber og dyreknogler. Derudover afslørede udgravningen tre treskibede langhuse fra jernalder og en velbevaret brønd med brøndkasse og en træstige.

Et unikt palisadeanlæg

Palisaden har sandsynligvis indhegnet et meget stort område, muligvis hele det bakkedrag, der mod øst afsluttes af Dybendalsøen. Hvis palisaden har gået hele vejen rundt om bakkedraget, kan det have indhegnet et meget stort areal på 9 hektar. Ved den aktuelle udgravning fandtes tre parallelle palisadeforløb, der ser ud til at være anlagt samtidig.

Vi går ud fra, at palisaden ved Helgeshøj har været en samlingsplads for folk fra et større område. Det ser ikke ud til, at man har boet permanent inden for palisaden, for der var ikke spor efter huse fra samme tid som palisaden. Derimod kan vi se, at der har foregået kultiske handlinger og ritualer med ødelæggelse af genstande. Ved denne udgravning fandtes f.eks. et lerkar nedsat ved en stolpe i træpalisaden. Også fund af brændte flintredskaber vidner om mulige rituelle handlinger, hvor redskaberne er blevet ødelagt med vilje.

Udgravning af brønd i en for arkæologer meget typisk arbejdsstilling. (Foto: Lotte Reedtz Sparrevohn)

Der er mange ubesvarede spørgsmål, men heldigvis har udgravningen af den unikke palisade ved Helgeshøj givet os væsentlig ny viden om bondestenalderens palisader, og i sidste ende viden til at forstå datidens samfund.

Treskibede langhuse

På udgravningen blev der også fundet spor af tre treskibede langhuse fra jernalder. Det bedst bevarede af husene har været meget stort, over 26,5 meter langt og op til 6,5 meter bredt, mere end 170 m² under samme tag. Taget blev båret af 10 (fem par) kraftige stolper i midten af huset og væggen bestod af enkeltvis nedgravede stolper, der enten har været tætnet med lerklining eller har været konstrueret som en bulvæg.

Brønden

Midt i den overgroede sø stødte arkæologerne overraskende på en nedgravet brønd. Den kan ikke dateres direkte, men den må være anlagt på et tidspunkt, hvor søen var groet til, og derfor er den nok samtidig med et af jernalderhusene. Brønden var meget velbevaret med en vidjeflettet brøndkasse og en stige i form af en træstamme med udhuggede trin.

Museumstekniker Joan Olsen ved jordsoldet en kølig dag i maj. (Foto: Lotte Reedtz Sparrevohn)

Lille ting, stor afstand: en miniaturekam fra Vridsløsemagle, og fra den baltiske østkyst

Artikel af Bo Jensen

I 2019 indleverede en detektorfører et fund fra Vartov ved Vridsløsemagle til Kroppedal, en miniaturekam af kobberlegering

Miniaturekam fra Vartov ved Herlufmagle, kobberlegering, metaldetektorfund (Foto: Mette Wethje Skjødt)

Den alvidende, jyske museumsinspektør Claus Feveile kunne identificere tre andre fund af samme type fra Danmark. Siden er endnu et fund kommet til. To tilsvarende fund kendes fra Skåne, og én fra Munsö i Mälarn (Strömberg 1961, Taf. 74, nr. 10-11: SHM 8722:863 og ÖM 3715 Ullstorp; Montelius 1974: abb 623, SHM 479:1). Munsö-kammen hænger på en klassisk, lettisk smykkeopsætning, og typens rødder ligger da også det gamle Livland, som påvist af Birger Nerman i 1937. I nabolandet Estland kendes et tocifret antal miniaturekamme i en lidt andet form fra 8. til 10. århundrede, langt de fleste i ben, men mindst én i kobberlegering, fra borgen Rõuge (Tvauri 2012, 154f). Vikingetidens skandinaviske kamme i fuld størrelse ser helt anderledes ud, mens kamme fra baltiske lande og den tilgrænsende del af Rusland, fra Kama-floden til Østersøen, netop ligner miniaturene, og ofte er ornamenteret med to modstillede dyrehoveder. Komdrat'eva (1981) giver eksempler på kamme i fuld størrelse med fuglehoveder, heste-, hjorte-, bjørne og hanehoveder. De skandinaviske miniaturer er mindre varierede, alle med fuglehoveder.

Mange kulturer har tilskrevet hår en særlig vigtighed - tænk på bibelhistorien om Samson. Tættere på Skandinavien var de Merovingiske konger i Gallien (i dele af det nuværende Frankrig og Belgien) kendt som "de langhårede konger"; historiske kilder fortæller, at interne rivaler blev tvunget til at gå i kloster og bære tonsur, for at vise at de ikke var i spil som kongsemner. Det interessante er, at intet tilsvarende kendes fra Skandinavien. Historierne om Sifs hår, i den Yngre Edda, og om Hallgerd, i Njalssaga, handler ikke om magisk kraft men om status og skønhed.

Hvorfor så miniaturekamme? Det bedste bud er, at de er et opportunistisk kulturelt lån: i hele vikingetiden brugte skandinaverne miniaturer som hængesmykker, og måske som amuletter. Da de mødte nye typer i udlandet, passede disse ind i et kulturmønster, skandinaverne allerede havde. Det skete for engelske, fossile ammonitter, der inspirerede slangeamuletter i metal, det er sandsynligvis én af grundene til at fremmede sølvmonter, bæltebeslag og endda fingerringe endte på halskæder, og det er nok logikken bag miniature-

kammene. De handler ikke om, at kamme var meget vigtige for vikingetidens skandinaver, men om at miniaturer var. De baltiske miniaturekamme fik mening som miniaturer, mere end som kamme, og formen blev senere kopieret på skandinaviske miniatureildstål. Det var pudsigt nok ikke alle de baltiske kamme, der blev populære vestpå: selvom miniaturekamme af ben dominerer i Estland, er det kun de sjældnere kamme af kobberlegering, der er fundet i Skandinavien.

Det, miniaturekammene først og fremmest afslører, er hvor "globaliseret", eller i hvert fald international, vikingetiden var. Der var mennesker, også på landet ved Vridsløsemagle, der var nogle få håndtryk fra Østersøens østkyst, ligesom der var jævne bønder på Snubbekorsgård, ganske tæt på, der havde filede tænder af gotlandsk type (Sparrevohn 2013, 50). Selvom de egentlige vikinger, sørøverne, nok var en meget lille gruppe, var der mange flere rejsende, også over lange distancer. Vikingetidens verden var stor. For nogle år siden belyste Søren Sindbæk og Athena Thrakadas, hvordan vi kunne dække hele distancen fra Lofoten, nord for Polarcirklen, over England og Byzants, til den Arabiske Golf og det Indiske Ocean og det vestlige Kina, med ganske få biografier: stormanden Othar rejste fra Lofoten til både Hedeby og Wessex i England, den byzantiske embedsmand Theodosius søgte lejesoldater i Hedeby og ved Tissø, og den legendarisk berejste, persiskfødte navigatør Abhara arbejdede fra Siraf i den Persiske Golf til Vietnam og Vestkina. Få af deres samtidige var så berejste, men mange må have kendt en langdistancerejsende, og smykker fra de baltiske lande har ikke været helt ukendte i Danmark.

Litteratur

Kondrat'eva, Olga. A. (Кондратьева, О. А.) 1981: Зооморфные гребни IX–X вв. — Краткие сообщения pp. 103–109. Moskva: Института археологии Академии наук СССР.

Montelius, Oscar, 1874: Sveriges forntid; försök till framställning af den svenska fornforskningens resultat. Stockholm: Nordstedt och Söner.

Nerman, B. 1937: Några skånska järnåldersfynd. I Från stenålder til Rokokko – festkrift för Otto Rydbeck. Lund: Gleerup.

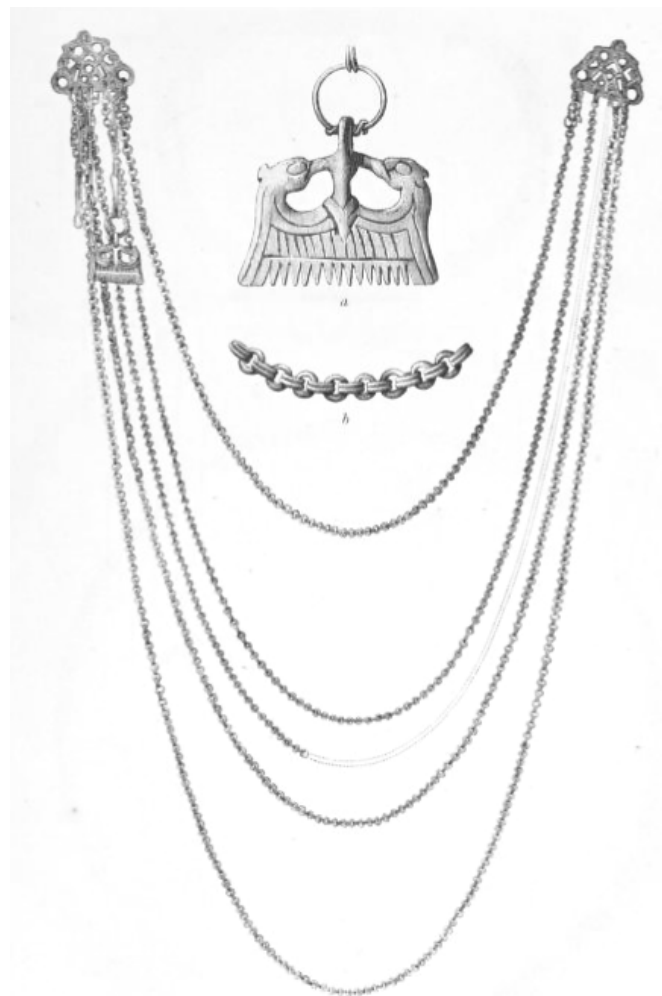
Sindbæk, Søren og Thrakadas, Athena 2014: Verden i vikingetiden. Roskilde: Vikingeskibsmuseet I Roskilde.

Sparrevohn, Lotte Reedtz 2013: Gravgoods, ritualer og svenske forbindelser. Pp. 47-50 i Lyngstrøm, Henriette og Thomsen, Lone Gebauer (red.) Vikingetid i Danmark. København: Det humanistiske fakultet, Københavns Universitet.

Strömberg, Märta, 1961: Untersuchungen zur jüngeren Eisenzeit in Schonen. Volkerwanderingszeit-Wikingerzeit.

Miniaturekam, kobberlegering, fra Simris i Skåne (Foto: SHM, creative commons)

Livlandsk smykkeopsætning med miniaturekam fra Munsö i Mälarn, kobberlegering, gengivet efter Montelius, 'Sveriges Forntid' fig. 623; copyright udløbet.

II. Katalog und Taflen. Lund: CWK Gleerup; Bonn a. d. R.: Rudolf Habelt. Acta Archaeologica lundensia series in 4o, nr. 4. Lund: Lunds Universitet.

Tavuri, Andres, 2012: The Migration period, pre-Viking Age and Viking Age in Estonia. Tartu University Press, Humaniora: archaeologica, Estonian Archaeology 4. Tartu: Universitet i Tartu.

Nyere Tid

Trods årets coronanedlukninger og besøgsfald har museets Nyere Tids-enhed gennemført mange nye projekter. Ikke alene inden for det omfattende kapitel 8-arbejde, enheden står for. Men også omkring nye udstillinger, dokumentationsindsatser og tværgående samarbejder med lokale og nationale partnere.

Udstillinger, foredrag og byvandring

Nyere tids enheden lavede både en mindre udstilling "De Satans Mønter" sammen med museets arkæologiske afdeling og et nyt Historieværksted i Taastrupgaard i samarbejde med arkiverne og museets skoletjeneste, som er omtalt under udstillinger.

Museets nyere tids-inspektører har holdt flere foredrag og byvandring i løbet af året. To af foredragene blev afholdt for de studerende på 1. årgang på Kunstakademiets Arkitektskole, der årligt gennemfører et kursus om byudviklingen i Høje Taastrup. De er efterhånden en tilbagevendende del af museets arbejde, der bringer Vestegnens historie i spil i uddannelsesforløbene på arkitektuddannelsen. Både gymnasieelever og studerende fra Københavns Universitet har deltaget i nyere tids inspektørers byvandring i Albertslund, som er et eksempel på den planlagte tæt-lave velfærdsby.

Indsamling

Nyere Tids-enhedens museumsinspektører har gennemført en række dokumentationsopgaver i 2021. Heriblandt var en fotodokumentation og indsamling af gokart, hjelme og dragter fra Albertslunds Motorsports Center AMC, der i efteråret lukkede efter årtiers aktivitet på Vestegnen. Genstandene

Da Albertslund Motorsports Center AMC lukkede i slutningen af oktober 2021 indsamlede Kroppedal Museum blandt andet denne vinter-gokart til samlingen. Den er bygget af klubbens unge, som også har kørt utallige løb med den på de nu lukkede baner. (Foto: Kirsten Egholk)

og billederne bliver en del af museets voksende samling af dokumentation om det moderne liv i velfærdsforstæderne på Vestegnen.

Af større indsamlede genstande tæller også en filmfremviser fra Ishøj Kino, der fra 1970'erne blev brugt til såvel premierer som 4-forestillinger i biografen.

Tværgående samarbejder

En af Nyere Tids-enhedens erklærede mål er at etablere faste samarbejder med såvel lokale aktører som landsdækkende kultur- og forskningsinstitutioner.

I foråret udviklede museumsinspektør Anders Dalsager således en fælles forskningsprojektansøgning sammen med Aarhus Universitet og Kunstakademiets Arkitektskole, der dog desværre ikke fik bevilling.

Senere på året var der dog mere held med ansøgningerne, da museets Nyere Tid-inspektører sammen med Nationalmuseet fik en bevilling på en halv million fra Slots- og Kulturstyrelsens pulje til et projekt om undersøgelser af kulturformidling i almene boligområder, der løber af stablen i 2022.

I efteråret indledte museumsinspektør Kirsten Egholk et undervisningssamarbejde med Københavns Universitet omkring Kroppedal Museums formidling. Her udviklede 25 kandidatstuderende fra det tværfaglige fag Museumsformidling en række formidlingsprojekter indenfor både nyere tid, arkæologi og astronomi til Kroppedal Museum, som de præsenterede for museets medarbejdere ved en eksamen

på museet. Ligeledes arbejdede 50 bachelor-studerende med 11 forskellige formidlingsprojekter i faget Etnologisk Formidling.

Ny museumsinspektør

De mange projekter i Nyere Tid-enheden blev bl.a. muliggjort af, at den fik en ny medarbejder i 2021. I marts tiltrådte således enhedens nye museumsinspektør, cand.mag. i etnologi Kirsten Egholk. Hun har mangeårig erfaring med forskning og formidling i Nyere Tid fra flere museer og har tidligere stået bag en lang række roste udstillings- og undervisningsprojekter. Nyere Tids-arbejdet på Kroppedal Museum står derfor styrket ved indgangen til 2022.

Kroppedal Museum blev en stor genstand rigere i 2021: Filmfremviseren fra Ishøj Kino er nu en del af samlingerne. (Foto: Eva Jensen).

Museumslovens kapitel 8

Kapitel 8 opgaver - Arkæologi

Et meget væsentligt arbejdsområde for museets fagpersonale er det vi i daglig tale kalder "kap. 8-arbejdet". Det henviser til Museumslovens kap. 8 der fastslår, at plan- og fredningsmyndighederne skal samarbejde med de statsanerkendte museer om, at sikre bevaringsværdier for eftertiden. I praksis betyder det, at kommunerne har pligt til at underrette museet om kommende planer (kommuneplaner og lokalplaner), byggesager og dispensationer, der berører bevaringsværdier. På baggrund af underretningerne foretager museets faginspektører i arkæologi en arkivalsk kontrol og anbefaler om nødvendigt en arkæologisk forundersøgelse. Museet virker endvidere som rådgiver for kommunerne før der evt. gives byggetilladelser eller dispenseres fra fortidsmindebeskyttelsen.

I henhold til Museumsloven kan enhver bygherre endvidere bede museet om en udtalelse med stillingtagen til, hvorvidt det arbejde, som anmodningen vedrører, indebærer en risiko for ødelæggelse af væsentlige fortidsminder. Kroppedal Museum har det arkæologiske ansvar i 15 kommuner omkring Hovedstaden og det medførte i 2021 til en gennemgang af 6241 byggesager og 635 andre sager, som eksempelvis lokal- og kommuneplaner, og dispensationer fra fredningsbestemmelserne, samt forespørgsler om evt. arkæologiske interesser.

Kapitel 8 opgaver - Nyere Tid

I forbindelse med årets kapitel 8 opgaver har Nyere Tid gennemført en lang række større og mindre projekter. Ikke alene har enheden gennemset 5844 byggesager fra i alt 13 kommuner og sammen med den arkæologiske afdeling indsendt omfattende høringssvar til kommune- og lokalplaner i bl.a. Høje Taastrup, Albertslund, Vallensbæk og Gladsaxe kommuner. Museumsinspektør Kirsten Egholk har også deltaget i en følgegruppe, der har udpeget i alt 15 værdifulde kulturmiljøer i Rødovre Kommune, som indgår i kommuneplanen 2022-2034. Ligesom hun har gennemført en kulturhistorisk vurdering af den bevaringsværdige, om end truede Ringbo-bygning i Gladsaxe.

Kroppedal Museum har i 2021 deltaget i Rødovre Kommunes udpegnings af 15 kulturmiljøer. Her studerer følgegruppen Islebro Vandværk, som blev opført i 1918-23, da hovedstadens behov for rent grundvand voksede. Vandværket er tegnet af arkitekt Andreas Fussing og er et komplekst anlæg på en stor grund bestående af bl.a. kildeplads X, maskinhus, filterbygning, værksteder og i alt 5 tjenesteboliger. Harrestrup Å, der for at beskytte vandindvindingsområderne, er blevet omlagt, reguleret og bundsikret. Trods moderniseringer fremstår vandværket som en meget autentisk helhed, der er blevet friholdt fra Rødovres byudvikling. (Foto: Kirsten Egholk)

50 studerende fra Københavns Universitet er på byvandring i Albertslund ved bl.a. Vridsløselille Fængslet og Albertslund syd med museumsinspektør Kirsten Egholk (Fotos: Marie Riegels Melchior)

Tilsynet med de fredede fortidsminder – i tilfælde af krig

Madsenske fredskrudtmagasin i Hvidovre (Foto: Jonas Sigurdsson)

Museets ansvarsområder for tilsynet med de fredede fortidsminder dækker hele det tidligere Københavns amt, Nordsjælland og Bornholm. I 2021 blev der foretaget 115 ordinære periodiske tilsyn fordelt mellem Nordsjælland og Bornholm. Dertil kom 24 ad hoc tilsyn, som blev foretaget på grund af anmeldelser om mulige overtrædelser og to større særopgaver. Den ene særopgave bestod af et registreringsprojekt på Vestvolden ved København og den anden var et større antal berejsninger og beskrivelser af ikke tidligere fredede fortidsminder på Bornholm.

Alt i alt var 2021 et godt år for fortidsminderne med relativt få overtrædelser. På det personlige plan har det for den tilsynsførende været et fantastisk år, da de periodiske tilsyn blandet andet medførte en tur til det østligste danske punkt, som består af de to små øer Christiansø og Frederiksø. Mere eller mindre hele øgruppen består af en søfæstning grundlagt af Christian 5. i 1684 som et modsvar på svenskekongens anlæggelse af flådehavnen i Karlskrona. I 1855 mistede søfæstningen sin militære betydning og blev nedlagt. I dag er øernes natur og kultur fredet.

I museets ansvarsområde ligger en anden mastodont af et fredet fortidsminde, nemlig den cirka 14 km lange og 100 meter brede Vestvold. Modsat Christiansø er der her tale om et langt nyere militært anlæg bygget i perioden 1888-1892. Helt frem til etableringen af Storebæltsbroen i 1990'erne var Vestvolden Danmarks største enkeltstående anlægsarbejde. Vel at mærke før det blev almindeligt med mekanisering.

Selfi fra Christiansø (Foto: Jonas Sigurdsson)

Hele denne enorme landbefæstning blev bygget af 2000 arbejdere med trillebør, skovl og tipvogne som det mest moderne indslag. Fjenden kom aldrig og efter få årtier betød nye langtrækkende kanoner og bombefly at volden blev udkonkurreret. Landbefæstningen blev nedlagt i 1920.

I dag står disse store fæstningsværker som et visuelt minde om en tid, hvor Danmark var bange for en kommende krig og invasion fra vores naboer.

Som et resultat af årets tilsyn på Christiansø og Vestvolden skal museet tilbage og føre tilsyn i 2022.

Detektorfund og danefæ

Kroppedal Museum har i 2021 registreret omkring 200 genstande, der er indleveret fra aktive detektorfolk. Hvert fund, der bliver afleveret til Kroppedal Museum til danefævurdering gennemgår en længere proces med bestemmelse og datering. Fundene skal fotograferes og indtastes i databasen SARA inden de kan indtastes i Slots- og Kulturstyrelsens database Fund og Fortidsminder. Alle fund skal have GPS-koordinater, så de kan placeres korrekt på kort. Først derefter er fundene klar til at blive fremsendt til Nationalmuseet. For tiden har Nationalmuseet to års ventetid på danefæbehandling.

I år er der kommet flest fund fra Høje Taastrup Kommune og fra Lyngby-Taarbæk Kommune (fig. 1). Fra Taastrup er det især markerne omkring landsbyen Reerslev, hvor der er man-

Fig 1. En lille bronzecelt af vestnorsk type uden øsken. Dateres til Yngre Bronzealder, Periode V-V. Fundet ved Frederiksdal Gods, Lyngby-Taarbæk Kommune. (Foto: Kroppedal Museum)

ge genstande og fra Lyngby-Taarbæk er det fund fra markerne omkring det fredede fortidsminde Hjortholm Voldsted.

2021 var året hvor vi fik indleveret en del rollespilmønter fra Glostrup. Mønterne gav ikke kun museet men også andre museer rundt om i landet en del forvirring. Vi vidste simpelt hen ikke, hvad det var for en genstand. Heldigvis havde en af museets inspektører kontakt til en gruppe rollespillere, der kunne fortælle os, at de fundne mønter var fra "Live Rollespilkampagnen Tempus Vivo" som holdt til i det område (se fig. 2). Kroppedal havde nået at indsende mønter til Nationalmuseet til danefæbehandling, men dem måtte vi trække tilbage, da rollespilmønterne tilhører perioden Nyeste Tid og dermed ikke er omfattet af danefælovgivningen.

Fig 2. Rollespilmønter fra Glostrup. (Foto: Kroppedal Museum)

Konservering, bevaring og naturvidenskab

Et enkelt fund har i 2021 mere end alt andet præget arbejdet i Kroppedal Museums konserveringsværksted, nemlig en jordfæstegrav fra Alpegård-udgravningen i Egedal. I jernaldergraven fandtes et skelet af en voksen kvinde, som tydeligvis har haft høj status, i det hun har fået en hel række af fantastiske gravgaver med sig i jorden.

Den første og bevaringsmæssigt mest kritiske genstand blandt gravgaverne, som kom under behandling hos Kroppedal Museums konservator, var en såkaldt trelagskam af ben, som efter endt konservering atter fremstår hel og næsten som man må kunne forstille sig, at den har set ud, da den blev lagt hos den gravlagte kvinde.

Desuden blev mange genstande optaget fra graven i præpa-

rater, som så sidenhen skulle udgraves forsigtigt og kontrolleret på konserveringsværkstedet, for bedst muligt at kunne sikre og bevare indholdet. Graven indeholdt blandt andet meget imponerende pragtsmykker af bronze i form af store blikfibler og en fin brystkæde samt mere end 250 perler i glas og rav i mange forskellige farver og former. Perlerne fandtes ud over meget af gravens bund, men særligt omkring kvindens torso og omkring og under nakkehvirvlerne.

Desuden blev to lerkar optaget i præparater; et mindre og mere simpelt kar og et stort og fint ornamenteret kar, som begge kan have indeholdt eksempelvis madvarer.

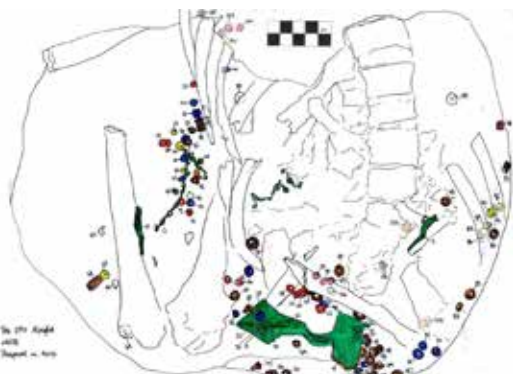
I efteråret 2021 blev en del af genstandene fra Alpegård-graven udstillet i en mindre pop-up udstilling i Kroppedal Muse-

ums forhal og butik, hvor de primo 2022 stadig kan besøges. Det drejer sig om den gravlagte kvindes kranie, det mindre af de to lerkar, som var med hende i graven, samt en del af de fine og personlige prydstykker, som har været på hendes person: Benkammen, de to store blikfibler og brystkæden i bronze samt et lille udvalg af de mange perler.

I 2021 var vi også så heldige at få hjælp til arbejdet i konserveringen, da vi havde Thora i erhvervspraktik på museet. Thora var dygtig og viste fine anlæg for det meget detaljeorienterede arbejde i konserveringen, hvor hun håndterede og nummererede neolitiske flintgenstande som pilespidser og økser. Desuden afrensede hun med stor omhu flere knogler fra kvindeskelettet fra Alpegårdgraven.

Praktikant Thora (Foto: Mette Mette W. Skjødt)

Kranie, præparat med torsotegning og eksempler på gravgaver fra udgravningen ved Alpegård. (Foto: Mette W. Skjødt)

Registrering og databaser

Kroppedal Museum registrerer sine genstande i den nationale registreringsdatabase SARA (SAmlingsRegistrering og Administration). Det er lovpligtigt for museerne at registrere sagsoplysninger og genstande i SARA.

Data fra museets arkæologiske udgravninger registreres dog i en særlig database MUD (Museernes UdgravningsDatabase). Museet venter stadig på den planlagte integrering af MUD i SARA.

Genstande fra Nyere Tid, Astronomi og indleverede metal-detektorfund registreres direkte i SARA.

DIME (Digitale Metal-detektorfund) er en brugerdrevet platform til registrering af metal-detektorfund til brug i formidling, forskning og forvaltning. Lige nu udvikles der på at data kan overføres fra DIME til SARA og omvendt.

Slots- og Kulturstyrelsen er stadig i gang med at udvikle en hjemmeside, hvor offentligheden kan se, hvad museerne har registreret i deres samlinger dvs. museumssager og museumsgenstande. Oplysningerne til den kommende hjemmeside vil blive hentet fra SARAs database.

BEV*ARV-projektet

National Handlingsplan for kulturarv

Kroppedal Museum er blevet inviteret til at deltage i dette landsdækkende projekt der sætter fokus på bevaringsforholdene på danske museer. Det er et meget vigtigt område at få belyst og vi er glade for at kunne bidrage med data til projektet.

Nationalmuseet beskriver projektet således:

Baggrund

"På Finansloven 2019 1 blev det politisk besluttet at afsætte midler til at etablere en nationalhandlingsplan for kulturarven for bedre at sikre dennes bevaring for fremtidige generationer."

"Behovet for at formulere en national handleplan, herunder en strategi for samlingsvaretagelsen, har igennem en årrække været italesat af flere interessenter i museumsverdenen."

"Projektet: Mod en national bevarings- og handlingsplan for kulturarven på statslige- og statsanerkendte museer i Danmark (BEV*ARV)

Slots- og Kulturstyrelsen (SLKS) har fået opgaven med at koordinere og udarbejde handlingsplanen i et bredt samarbejde med de statslige og statsanerkendte museer. SLKS har allerede

grundlæggende data og viden om de statslige og statsanerkendte museers samlingsforvaltning m.v. fra blandt andet Danske Museer i Tal og de løbende kvalitetsvurderinger. Disse data vil naturligt indgå i projektet. Der mangler dog væsentlige aktuelle data for især den forebyggende bevaringsindsats. Derfor iværksettes projektet: Mod en national bevarings- og handlingsplan for kulturarven på statslige- og statsanerkendte museer i Danmark. Videns- og dataindsamlingen vil tage udgangspunkt i metoden anvendt i ODMs "Rapport over magasinforholdene på de statsanerkendte danske museer" fra 2006 og opsamle væsentlige erfarings- og læringspunkter siden dengang.

Ud over indsamling af data for de aktuelle bygningsmæssige faciliteter og magasiner, vil projektet også indsamle klimadata over et år fra de vigtigste lokationer på alle museer for at analysere bevaringskvaliteten for museernes samlinger.

Administration og styring

SLKS har indgået en aftale med Nationalmuseet om, at museet skal være projektejer på data- og vidensindsamling samt ansvarlig for gennemførelsen af projektet i samarbejde med ODM, med landets bevaringscentre og alle de statslige og statsanerkendte museer."

"Projektet et tidssat til i underkant af to år med en opstarts- og forberedelsesperiode på ca. fire måneder. Herefter følger indsamling af data, herunder klimadata, i ca. et år. efterfulgt af databearbejdning og afrapportering de sidste ca. fem måneder."

"Museernes bidrag til projektet

Bidraget fra det enkelte museum vil sandsynligvis variere afhængigt af den viden om samlingernes opbevaringsforhold og bevaringstilstand, der eksisterer i forvejen, og hvor tilgængelige og systematiske, disse informationer er."

Foto fra et af Kroppedal Museums magasiner (Foto: Christa Rosager)

Blaakildegaard med lokalhistorisk arkiv

Vi har rundet en milepæl i 2021. Lige efter sommerferien fik endnu en indlevering af historisk materiale tælleren i vores system til at runde 5.000. Det store historiske materiale betyder, at arkivet står stærkt i den lokalhistoriske bevidsthed, og vidner om et stærkt engagement blandt kommunens borgere. Alene de afleverede fotos gør, at vi har Østdanmarks største historiske billedsamling på et arkiv.

Corona har endnu engang sat sin tydelige dagsorden i arbejdet. Primært mere registrering og mindre formidling. Vi fik afsluttet nogle store arkivsager og andre er foran i forhold til prognoser. Det er en større opgave at koordinere de mange forskellige registreringsprojekter i huset og få dem afsluttet på en faglig forsvarlig måde. Vi er i den grad udfordret på pladsen i vores magasiner, og er i gang med at indrette et midlertidigt lokale til formålet. Normalt er lokalet beregnet til udstillinger, men er lige nu den eneste mulighed for at opbevare lokalhistorien på betryggende vis. Men tilvækst på lokalarkivet giver til stadighed flere logistiske udfordringer på en gård, som ikke er født som et lokalarkiv.

Vi har målrettet en del af vores registreringsarbejde på 3 ben. Det ene er en fortsat kronologisk registrering af de godt 300.000 fotos fra fotograf Ole Rasch foto-samling. De frivillige er kommet ca. 1/3 af samlingen igennem, og dermed er vi besnærende tæt på at runde 100.000 digitaliserede negativer. Det andet er en fortsat tilretning af vores "gamle" billedsamling, som er blevet registreret i forskellige versioner

af Arkibas siden 1993. Det er primært bedre digitale fotos og så at kigge på evt. fejl og mangler i de enkelte databaser. Det sidste er en geotagging af vores registreringer, så de kan få et geografisk koordinat, herefter kan søges via kort, så man kan "flyve" hen over kommunen med flere historiske lag. Vi har tagget godt 17.000 fotos og albums, som dækker hele Høje-Taastrup Kommune. Vi har oplevet en kæmpe stigning af den del af specielt billedsamlingen, som er offentliggjort på Arkiv.dk

To faktorer spiller ind. Det ene er nok, at corona har gjort, at der har været fokus på flere sysler, der kan foretages, uden at man skal møde op. Her er de historiske fotos på nettet et stærkt kort. Men vi skal nok ikke underkende, at Arkiv.dk er blevet væsentligt nemmere at søge på ved hjælp af googles algoritmer. Det bon´er ud i lidt over 407.000 unikke hits fordelt på ca. 28.000 individuelle fotos og samt mange fotoalbums.

Lars Spatzek har i 2021 gennemført tre byvandring:

1. juni: Byvandring i Taastrup Bymidte
3. juni: Byvandring i det centrale Hedehusene
11. september: Vandring "Fra Sten til Sten" fra Høje Taastrup til Hedehusene, herunder Høje Taastrup Kirke og Charlotteteater.

I 2021 nåede man at få færdiggjort 10 års fotomateriale fra fotograf Ole Rasch. Godt 300.000 negativer i mange mapper dækker perioden 1969-1996. Hver eneste af de første 100.000 negativer er blevet digitaliseret med arkivets scannere i høj opløsning. Derudover med en enkelt på private hænder. (Foto: Lars Spatzek)

Arkivet fik færdiggjort glasnegativsamlingen fra fotograf Inge Aasmul. Mange er de store kvadratiske plader, som er noget af det skarpeste, som analogt har optaget. Her er det fra Taastrup Hovedgade (dengang Køgevej) 95 med det lokale Carlsberg depot. Her med bestyrer Oluf Larsen i spidsen.

Toftækærgård i Albertslund

Efter en stille start på året med nedlukningen, kom der liv efter corona og i uge 26 markerede foreninger i Albertslund dette ved en palet af arrangementer kaldet "Sommer i Albertslund". Arkivet afholdte i den forbindelse "Havecafé på Toftækærgård". Vejret var ikke med os, så vi holdt os en del indenfor med behørig afstand, men vi fik hejst flaget. Vi udstillede billeder fra Albertslund Vests historie og arkivets fotogruppe viste billeder fra Hjørnegården på væggen som diasshow; og vi holdt foredrag om samme emner.

Arkivet har været vært for et skoletjenesteforløb for alle byens 8. klasser (Kulturpakken) som afsluttes i foråret 2022. Vi har i den forbindelse samlet nogle kildepakker fra arkivet for 5 områder i byen som de unge elever udforsker historien og arkitekturen bag: Det nye Vest, Kroen og landevejen, Landsbyen, Fængslet og Skolekvarteret (Vridsløselille).

Vi udgav i november en bog om tidligere borgmester Hans Nielsen skrevet af Hans' barnebarn Hans Thiil Nielsen. Hans holdt også foredrag om borgmester Hans Niensens liv og levned i november.

Folk benytter i stigende grad arkivet til digitalisering af fotoalbum til glæde for både arkiv og borgerne. Der har været stor interesse for lokalarkivet i hele 2021 og der er ofte gæster, der benytter læsesalen.

Albertslund kommune har i 2020 udmøntet en større bevilning til en lovpligtig arkivering efter arkivlovens § 7 - blandt andet med baggrund i et behov for et nyt anlagt arkivrum på rådhuset. Kommunen søgte i den forbindelse en projektleder til en kvalificeret opgaveløsning for at omorganisere den del af kommunearkivet, der skal omregistreres i forhold til

Et par billeder fra arkivets digitale indsamling af ældre billeder i løbet af 2021: Vridsløselille Brugsforening fra åbningsdagen i 1939 på Roskildevej modtaget fra Birte Sjølander fra Tune. Bygningen blev nedrevet i 2021 og arkivet har fotodokumenteret bygningen tidligere i samarbejde med Albertslund Kommune.

arkivloven. Vi fik denne opgave og arbejdet gik i gang 1.9 2021.

Samarbejdet mellem museum og kommune om den lovpligtige arkivering sikrer en korrekt rollefordeling til bevaring af arkivalisk historisk materiale i forhold til både lovgivning og varetagelse af kulturarvsinteresser. Det har da også ført med sig at vi er ved at få et større overblik over kilder til Albertslunds historie. Projektet afsluttes 31.8.2022 med en evaluering hvor vi samarbejder med kommunen om arkivplaner og sikrer et fortsat tæt samarbejde mellem kommune og museum om bevaring af ældre arkivalisk materiale, til glæde for både administration, byplanlæggere og borgere.

Herlev Kommunes Lokalarkiv

Arkivets drift i 2021 var, ligesom i 2020, påvirket af coronarestriktioner. Dette gjaldt i særlig grad formidlingsarrangementer og rammerne for arkivets frivillige, mens betjeningen af arkivhenvendelser har fungeret upåvirket af coronasituationen.

Blandt de formidlingsaktiviteter der kunne gennemføres var en bogreception for arkivets udgivelse af bogen "Med S-tog til Herlev. Historien om Herlevs hastige forvandling til by" skrevet af arkivleder Darius Monfared. Receptionen blev holdt den 29. juni og åbnede med tale af Borgmester Thomas Gyldal Petersen.

Arkivet afviklede desuden fire byvandring til Herlev Festuge. Fælles for bogreception og byvandring var at arrangementerne var underlagt strenge afstandskrav, der bevirkede at arkivet til bogreceptionen kun kunne invitere 20 deltagere, og at vi pga. situationen for første gang i arkivets historie ikke havde mulighed for at invitere arkivets frivillige med til et større arkivarrangement.

Coronasituationen påvirkede også rammerne for de frivilliges arbejde. Særligt de frivillige der benytter arkivets kontor og it-faciliteter på arkivets 1. sal blev ramt af nedlukningens konsekvenser. Det er lykket arkivet at fastholde de lokalhistoriske frivillige, mens udvikling af grupperne har været udfordret. For arkivets slægtsforskningscafé torsdag eftermiddag er deltagerantallet imidlertid faldet drastisk fra ca. 25 ugentlige deltagere til ca. 5. Foruden generel forsigtighed i befolkningen, kan dette sandsynligvis tilskrives maske- og afsprittingspåbud og muligvis også den manglende adgang til IT-faciliteter i arkivets publikumsrum, som er knyttet til en igangværende og omfattende omlægning af Herlev Kommunes IT-systemer.

Fornyelsen af samarbejdsaftalen omkring arkivets drift mellem Herlev Kommune og Kroppedal Museum blev i foråret 2021 udskudt til 2022. Dette påvirker også ift. Personalsituationen. På medarbejdersiden er genbesættelse af arkivassistentstillingen sat i bero. Ligesom arkivar Karen Kræmers ansættelse, som pt. løber frem til sommeren 2022, afventer forlængelse.

Herlev Kommunes Lokalarkiv har i 2021 været aktiv i foreningen 'Hovedstadens Kulturhistoriske Arkiver'. Herunder i redaktionsarbejdet omkring udgivelsen af et bogværk om Hovedstadsmetropolens forsyningshistorie. Arkivet bidrager desuden til Kroppedal Museums kapitel 8-arbejde om bygningstilsyn i Herlev Kommune. I begyndelsen af 2021 forestod arkivet endvidere den lovpligtige gravminderegistrering af Herlev og Birkholm kirkegårde.

Coronasituationen påvirkede alle dele af samfundet i 2021. Også driften af lokalarkivet. På billedet ses et ensrettet Herlev Torv, hvor folk går på indkøb med mundbind. Både ensretningen af forretningsgaden og mundbindene var en del af de offentlige tiltag til at bekæmpe corona-smitten i samfundet.

Billede fra fejringen af det første S-tog der kørte ind på Herlev Station i 1949. S-toget var katalysatoren for den enorme befolkningstilvækst Herlev oplevede i 1950'erne. Med udgivelsen af den fotodokumentariske bog "Med S-tog til Herlev" har arkivet søgt at kortlægge og formidle de væsentligste udviklingstræk i det mest omkalfatrende årti i Herlevs historie.

Ishøj Lokalhistoriske Arkiv

Gruppebillede før åbningen af høstfesten 5. september 2021 (Foto: Troels Torp Øhlenschlæger)

Vi har som i de foregående år arbejdet med indsamling, registrering, bevaring og formidling ud fra vores adresse på Bredekærgård.

Et særligt formidlingstiltag i 2021 var et projekt med levende formidling, hvor 25 udklædte deltagere skabte landsbystemning på gården til høstfesten på Bredekærgård - heraf medvirkede halvdelen i et teaterstykke vi satte op. Et mål med projektet at have etableret et netværk af levende frivillige formidlere tilknyttet gården og arkivet, der kan formidle landsbyhistorie i tilknytning til landsbyen Tranegilde. Der har vist sig rige muligheder for at inddrage landsbyens beboere og i dette arbejde, der har medvirket til at skabe et forstærket ejerskab til Bredekærgård. Programmet til høstfesten tog udgangspunkt i de aflyste planer for forårsfesten på Bredekærgård i 2020 og blev afviklet i samarbejde med Ishøj Teater, samt Tranegilde Bylaug, Ishøj Naturcenter og Thorslunde-Ishøj Lokalhistoriske Forening. Det var en stor publikumssucces på dagen.

Arkivet lavede også en mindre plancheudstilling på skilte med gamle billeder fra Tranegilde til lejligheden. Projektet er en levendegørelse af den digitale fortælleroute "Landsbyens Fortælling", der er opsat i landsbyen Trangilde med 16 poster med QR koder. I den forbindelse lavede arkivet også en mindre plancheudstilling med gamle fotografier fra Tranegilde. Arkivet medvirkede også til Bredekærgårds sommerdage, som er et åbent hus arrangement, der introducerer gårdens selvformidlende aktiviteter, bl.a. Historiebasen.

Udover dette projekt har arkivarbejdet med indsamling og registrering gået støt fremad. Ishøj Lokalhistoriske Arkivs materiale er tilgængeligt for på Arkibas-netsiden Arkiv.dk og her er hovedparten af billedmaterialet publiceret og desuden kan man se et væld af TV-Ishøj udsendelser, hvor registreringerne endeligt er blevet kvalitetssikret i 2021. I de næste år skal billedsamlingens registreringer forbedres i et projekt med frivillige. Statistikken viser at 8.304 registreringer har været vist 89.881 gange (unikke visninger pr. ip adresse) i 2021.

Gruppebillede ved første kostumeprøve i juni 2021 (Foto: Troels Torp Øhlenschlæger)

Tranegilde Bygade 13 – smeden i 1906: Siden 1877 havde Christen Ludvig Nielsen haft smedje, Christen Ludvig Nielsen havde i 1906 tre voksne sønner og en datter, Cecilie, der senere blev smedekone i Torslunde. Et af de billeder der har dannet inspiration for formidlingsprojektet.

Forskning

Faglige foredrag

Linda Boye har holdt foredrag på ODMs årsmøde i Vejle samt den 27. september i Smørumvres menighedsrådssal om arkæologien i Smørum, og den 17. november: Smedens hytte i en landsby fra slutningen af førromersk jernalder i Albertslund.

Troels Torp Øhlenschläger holdt foredrag om Vallensbæks historie og udvikling den 17. maj online på Vallensbæk Rådhus for Herrefælleskabet, som er en gruppe mænd på over 60 år.

Troels Torp Øhlenschläger har den 9. juni til en havecafe i Albertslund Lokalhistoriske Forening ligeledes holdt et lille foredrag om tornadoen den 25. september 2020.

Troels Torp Øhlenschläger har holdt foredrag om Vallensbæks historie og udvikling den 27. oktober 2021 i Albertslund Lokalhistoriske Forening på Damgårdshave i Albertslund

Kirsten Egholk holdt foredrag om "Omsorgens hus – fra overformynderi til boligudlejning" i forbindelse med Copenhagen Architecture Festival om omsorgens landskaber den 14. oktober.

Lotte Reedtz Sparrevohn holdt den 7. december et oplæg om "Nyt fra Helgeshøjpalisaden" på Neolitisk Netværksmøde afholdt på Ragnarock i Roskilde.

Forskningssamarbejder

Anders Dalsager og Kirsten Egholk har indgået samarbejde med Nationalmuseet omkring udvikling af indsamlings- og formidlingsprojekter inden for Nyere Tid på Vestegnen.

Linda Boye har deltaget i det faglige samarbejde "Sjællands Middelalder".

Linda Boye er med i forskningssamarbejde omkring Vindinge-komplekset i samarbejde med ROMU.

Lotte Reedtz Sparrevohn deltager i det faglige netværk "Neolitisk Netværk" og i heraf afledte forskningssamarbejder.

Lars Occhionero deltager i flere astronomiske samarbejder med Astra og Science Museerne i Århus, Videnskabsåret 2022, Tycho 450 samt ESERO, European Space Education Ressource Office; ESAs formidlingsorgan. Derudover sidder han i bestyrelsen hos Ingeniørforeningen IDAs rumafdeling IDA Space.

Publikationer

Egholk, Kirsten, 2021. Byen i forandring, København 1970'erne: Københavnernes historie fortalt i billeder. Floris, L. (red.). Turbine, København, Bind 3. s. 33-62, 30 s.

Egholk, Kirsten og Pedersen, Lykke Lafarque, 2021. Nye bevægelser og kampzoner, København 1970'erne: Københavnernes historie fortalt i billeder. Floris, L. (red.). Turbine, København, Bind 3. s. 129-165, 36 s.

Egholk, Kirsten og Floris, Lene, 2021. Små og store begivenheder, København 1970'erne: Københavnernes historie fortalt i billeder. Floris, L. (red.). Turbine, København, Bind 3. s. 319-350, 32 s.

Jensen, Bo, 2021: Washed and well-kempt, pale and red-eyed: ideal bodies in Viking Age Scandinavia, c. 750 to 1050 CE. Gender Stereotypes in archaeology, Coltofean-Arizancu et al. (red.), Sidestone, s. 231-262, 31 s.

Monfared, Darius, 2021. Med S-tog til Herlev. Historien om Herlevs hastige forvandling til by. Herlev Kommunes Lokalarkiv.

PERSONALE og bestyrelse

Anders Dalsager, Museumsinspektør, Nyere tid
Bo Berggren Jensen, Arkæolog, undersøgelser
Celine Maria Vacher, Museumsassistent
Christa Rosager, Registrator, IT
Darius Monfared, Arkivleder
Elin Søborg, Frivillig arkæolog BA
Inge Merethe Vest-Andersen, Butiksansvarlig
Jens Henrik Jønsson, museumsinspektør emeritus
Jonas Hasemann Sigurdsson, Museuminspektør, Arkæologi,
Tilsyn med fredede fortidsminder
Julie Kellberg Ring, Museumsinspektør, Skoletjeneste og
formidling
Kirsten Egholk, Museumsinspektør, Nyere tid
Kenneth Faye Paulmann, Museumstekniker, bygnings-
wforvaltning og magasintilsyn
Lars Ljungmann Spatzek, Arkivleder
Lars Occhionero, Museumsinspektør, Astronomihistorie
Linda Boye, Museumsinspektør, Arkæologi, Forsknings-
ansvarlig
Lotte Reedtz Sparrevohn, Museumsinspektør, Arkæologi
Mads Thernøe, Museumschef
Majken Morsbøl Petersen, HR medarbejder & koordinator
Margit Grimm, Arkivmedarbejder
Mette Wethje Skjødte, Konservator
Michala Kure, Regnskabsansvarlig
René Møller Yde, Arkivmedarbejder
Susan Pallesen, Museumsinspektør, Arkæologi
Troels Torp Øhlenschlæger, Arkivleder

TIMELØNNEDE

Hanne Osiagoh
Hodo Ahmed Osman
Joan Olsen
Kim Lerbech
Magnus Hjorth Jørgensen
Mohammad Abdulhadi Hashmi
Nighat Hashmi

PROJEKTANSATTE

Dan Rasmus Winther
Daniel Teilmann Olesen
Ditte Kroner Gaarde
Helene Skjærning Jacobsen
Michala Haarding Larsen
Nikolaj Wiuff Kristensen
Sebastian Oliver Davidsen

BUTIK & OMVISNING

Ahmad Jabbour Al-Khalil
Erik Christensen
Margrethe Winther Brandt
Sandra Holm
Ulla Hyllested Cortz

JOBSKABELSE & PRAKTIK

Camilla Rivers Søgaard
Helene Torp
Marianne Richardt
Maya Mia Lykke Ditlevsen
Sandra Charlotte Kempf
Silvia Nunglak Khotpanya Blandfort
Søren Bruun Jensen

BESTYRELSE KROPPEDAL MUSEUM 2021

Udpeget af Albertslund og Høje Taastrup kommuner

Conny Trøjborg Krogh (formand)
Finn Søder, (næstformand) Selvstændig
Jette Kammer Jensen Fhv. Sekretariatschef
Lars Falsig Pedersen, Fhv. kommunaldirektør
Rasmus Bugge Jensen, Forsker
Ulla Lund Hansen (suppleant), Docent, Dr. Phil. Dr.h.c. eme-
rita, Saxo Institutet, Københavns Universitet
Per Gustafsson, Formand for Lokalhistorisk Forening i
Albertslund
Søren Kristian Lynggaard, (suppleant), Civilingeniør, Køben-
havns Astronomiske forening

Valgt af medarbejderne:

Jonas Hasemann Sigurdsson, Museuminspektør, Arkæologi.
Tilforordnet i bestyrelsen

